

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств Тернопільської області щодо їх ділових очікувань*

I квартал 2024 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Тернопільської області в I кварталі 2024 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Тернопільської області у I кварталі 2024 року свідчать, що на тлі безпекових ризиків і логістичних проблем з перетином кордону респонденти очікують **скорочення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та негативно оцінюють фінансово-економічний стан своїх підприємств** у наступні 12 місяців. Очікується повільніше зростання цін. Девальваційні очікування залишаються високими.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **скорочення виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – «мінус» 9.1% (у попередньому кварталі – «мінус» 10.0%) (графік 1). У цілому по Україні – 8.5%;
- **зростання цін на товари та послуги нижчими темпами:** 54.5% респондентів очікують, що зростання цін не перевищить 10.0% (у попередньому кварталі – 40.0%), у цілому по Україні – 48.4%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називають воєнні дії, курс гривні до іноземних валют та витрати на виробництво (графік 2);
- **девальвацію національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 63.6% респондентів (як у попередньому кварталі), у цілому по Україні – 81.1%;
- **погіршення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – «мінус» 10.0% (у попередньому кварталі – 10.0%). У цілому по Україні – 3.7% (таблиця);
- **загальні обсяги реалізації виробленої продукції на поточному рівні:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – 20.0%) (таблиця). Водночас на зовнішньому ринку респонденти очікують, що обсяги реалізації продукції зростуть: баланс відповідей – 25.0% (у IV кварталі 2023 року – 0.0%). У цілому по Україні баланси відповідей – 10.6% та 6.8% відповідно;
- **зменшення інвестиційних видатків** як на виконання будівельних робіт (нижчими темпами), так і на машини, обладнання та інвентар: баланси відповідей – «мінус» 10.0% та «мінус» 9.1% відповідно (у попередньому кварталі – «мінус» 30.0% та «мінус» 9.1% відповідно) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 1.5% та 8.3% відповідно;
- **збільшення кількості працівників на своїх підприємствах** нижчими темпами: баланс відповідей – 9.1% (найвищі очікування серед регіонів четвертий квартал поспіль) (у попередньому кварталі – 18.2%) (графік 4). У цілому по Україні керівники підприємств прогнозують зменшення кількості працівників: баланс відповідей – «мінус» 6.3%;
- **уповільнення зростання цін на товари / послуги, що купують та продають підприємства:** баланси відповідей – 54.5% і 33.3% відповідно (у попередньому кварталі – 72.7% і 50.0% відповідно) (графік 6). На подорожчання товарів / послуг власного виробництва найбільше впливатимуть вартість трудових ресурсів (вплив чинника значно посилюється), курс гривні до іноземних валют, ціни на енергоносії та проблеми з логістикою (вплив чинника значно посилюється) (графік 7);
- **прискорення зростання витрат на одиницю продукції:** баланс відповідей – 55.6% (у попередньому кварталі – 40.0%). Водночас респонденти очікують **зростання витрат на оплату праці одного найманого працівника** дещо нижчими темпами: баланс відповідей – 63.6% (у IV кварталі 2023 року – 70.0%) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що стримують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти називають воєнні дії та їх наслідки (вплив чинника значно посилюється порівняно з попереднім опитуванням), занадто високі ціни на сировину та матеріали та недостатній попит (графік 5).

Очікування підприємств щодо зростання потреб у позикових коштах найближчим часом **послабилися** (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити (54.5%), надають перевагу запозиченням виключно в національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом не змінилися (графік 9). Основними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають наявність інших джерел фінансування, занадто високі ставки за кредитами та невпевненість у спроможності підприємства вчасно виконувати боргові зобов'язання (графік 10).

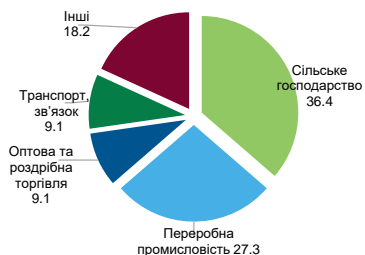
Усі респонденти області зазначили, що **не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках** (у цілому по Україні – 96.3%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

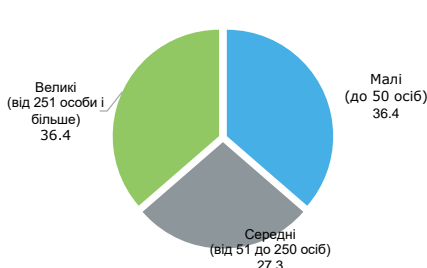
- **поточний фінансово-економічний стан підприємств добрий:** баланс відповідей – 18.2% (у попередньому кварталі – 27.3%). У цілому по Україні поточний фінансово-економічний стан підприємств поганий – «мінус» 1.4%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва нормальний:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – 14.3%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних виробничих ресурсів:** баланс відповідей – 10.0% (у IV кварталі 2023 року – 0.0%).

Паспорт вибірки^{1,2}

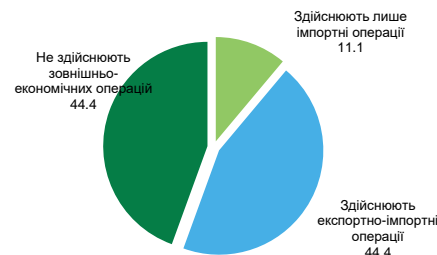
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

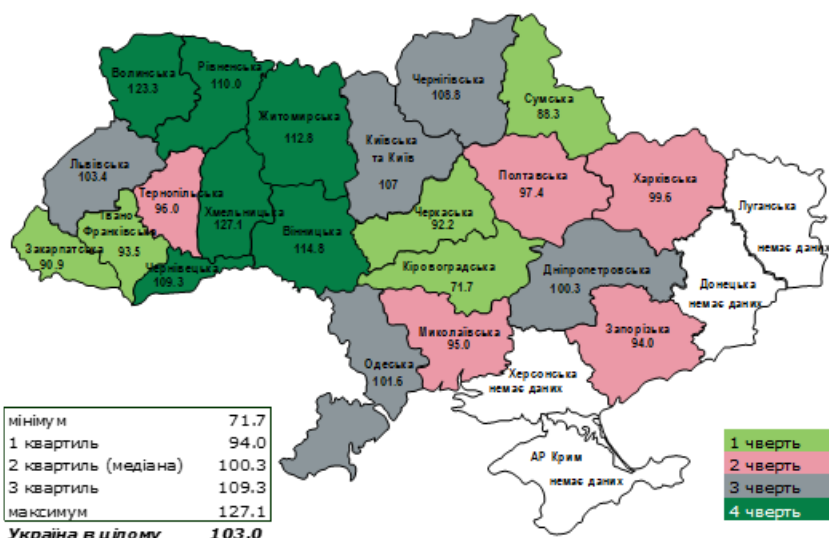

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 31 січня – 20 лютого 2024 року;
- опитано всього 11 підприємств;
- репрезентативно за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
 **медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Тернопільської області щодо ділової активності (за складовими)

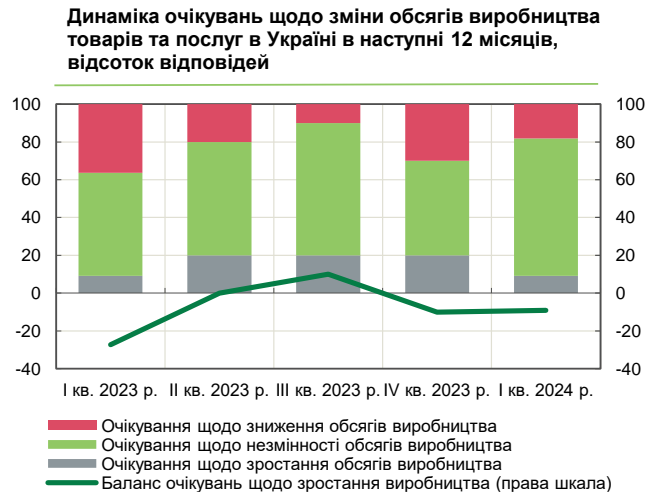
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	I кв. 2023 р.	II кв. 2023 р.	III кв. 2023 р.	IV кв. 2023 р.	I кв. 2024 р.
фінансово-економічного стану	18.2	0.0	11.1	10.0	-10.0
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	-20.0	0.0	11.1	20.0	0.0
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-22.2	11.1	11.1	-30.0	-10.0
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	-10.0	0.0	40.0	-9.1	-9.1
кількості працівників	10.0	12.5	10.0	18.2	9.1

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

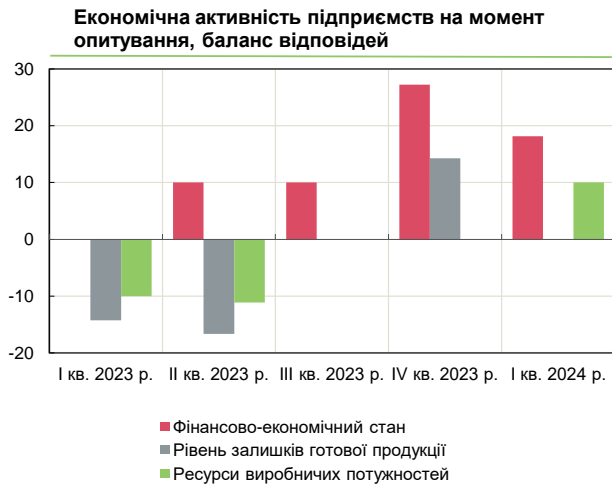
Графік 1

Графік 2

Графік 3

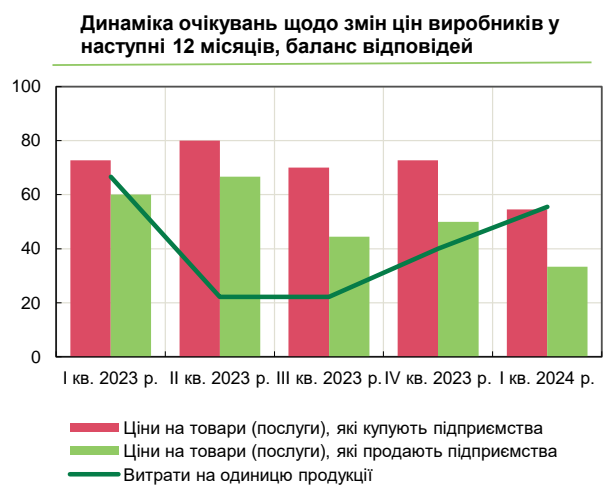
Графік 4

Графік 5

Графік 6

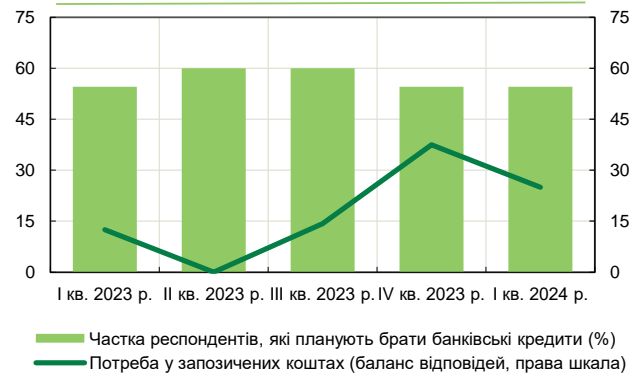
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

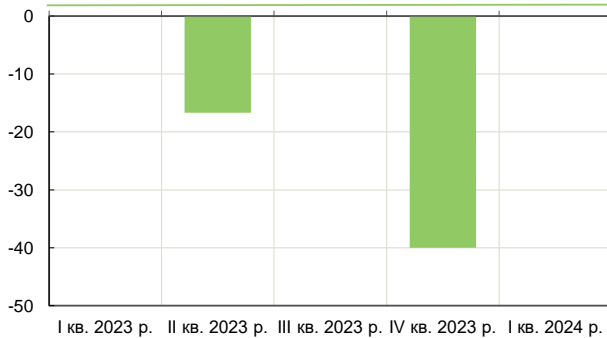
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

